



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 17/01-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu predbežne prerokoval podnet S. k. j., so sídlom B., zastúpenej komerčným právnikom JUDr. F. F., bytom B., vo veci porušenia jej základných práv podľa čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v dovolacom konaní č. k. 4 Cdo 43/99 a takto

r o z h o d o l :

Podnet S. k. j. na začatie konania **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo dňa 7. decembra 2000 doručené podanie S. k. j., so sídlom B., (ďalej len „navrhovateľ“), zastúpenej komerčným právnikom JUDr. F. F., bytom B., označené ako „Podnet na začatie konania“, v ktorom navrhovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46

a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutím a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v dovolacom konaní sp. zn. 4 Cdo 43/99.

Z podnetu vyplýva, že navrhovateľ bol žalovaným v konaní Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 15 C 47/96 o neplatnosť právneho úkonu. Okresný súd rozsudkom zo dňa 19. júna 1998 žalobe vyhovel. Po neúspešnom pokuse o doručenie spojenom s výzvou o opakované doručenie dňa 8. júla 1998 a následnom neúspešnom pokuse o opakované doručenie dňa 9. júla 1998 bola zásielka obsahujúca rozsudok okresného súdu dňa 9. júla 1998 uložená na pošte a o tomto uložení bolo na adrese sídla navrhovateľa zanechané oznámenie o uložení zásielky. Právny zástupca navrhovateľa prevzal zásielku obsahujúcu rozsudok okresného súdu dňa 14. júla 1998. Navrhovateľ podal proti rozsudku odvolanie, ktoré bolo okresnému súdu doručené dňa 29. júla 1998. Toto odvolanie je označené dátumom 24. júla 1998.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením zo dňa 30. októbra 1998 odvolanie navrhovateľa odmietol, dôvodiac pritom tým, že navrhovateľ podal odvolanie po uplynutí zákonom stanovenej lehoty. Podľa krajského súdu bol navrhovateľovi v zmysle § 47 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) rozsudok doručený dňa 13. júla 1998. Pätnásťdňová lehota na podanie odvolania tak mala uplynúť dňa 28. júla 1998, pričom podľa krajského súdu podal navrhovateľ odvolanie až dňa 29. júla 1998. Voči tomuto uzneseniu krajského súdu podal navrhovateľ dňa 23. decembra 1998 na okresný súd dovolanie, namietajúc, že príslušná pošta označila zásielku nesprávnym dátumom a že odvolanie bolo v skutočnosti podané dňa 28. júla 1998, o čom predložil úradne overený podací lístok pošty.

Najvyšší súd, ktorému okresný súd spis predložil 29. marca 1999, dovolanie navrhovateľa uznesením z 18. júla 2000 odmietol. Podľa najvyššieho súdu bola síce v dovolacom konaní preukázaná skutočnosť, že navrhovateľ podal odvolanie dňa 28. júla 1998, avšak pätnásťdňová lehota na podanie odvolania uplynula podľa najvyššieho súdu už dňa 27. júla 1998, keďže za deň doručenia odvolania navrhovateľovi bolo v zmysle § 47

ods. 2 OSP potrebné považovať 12. júl 1998, ktorý pripadol na nedeľu. Podľa najvyššieho súdu by presun dátumu doručenia na najbližší pracovný deň odporoval zneniu § 47 ods. 2 OSP.

Navrhovateľ vo svojom podnete namieta, že „vyššie uvedeným právnym názorom súd porušil právo žalovaného vykonať určitý úkon“, ďalej že najvyšší súd nezisťoval, či navrhovateľ bol v čase doručovania zásielky do vlastných rúk na obvyklej adrese, a teda neskúmal, či si pošta splnila svoje povinnosti pri doručovaní zásielky do vlastných rúk, a napokon aj to, že na svoje rozhodnutie potreboval najvyšší súd „neobvyklých 19 mesiacov“ a podľa názoru navrhovateľa komplikovaným a zbytočným dokazovaním ho ekonomicky aj časovo zaťažil. Navrhovateľ tiež poukazuje na to, že svojím právnym názorom na predmetnú vec najvyšší súd údajne vnáša do aplikácie OSP neistotu z hľadiska posudzovania plynutia lehôt a odchyľuje sa od existujúcej právnej praxe, ktorú navrhovateľ dokladá bližšie nešpecifikovaným prieskumom medzi sudcami, prokurátormi, advokátmi a komerčnými právnikmi. Podľa navrhovateľa teda najvyšší súd porušil svojím rozhodnutím a postupom jeho právo na „objektívne, zákonné a spravodlivé súdne konanie“ podľa čl. 46 ústavy, ako aj jeho právo na „súdne konanie bez zbytočných prietahov“ podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu vrátane podnetu podľa čl. 130 ods. 3 ústavy ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nie je ústavný súd príslušný, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej. Ústavný súd zásadne nemá oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (napr. II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00). Inými slovami, úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 11 ústavy.

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti vyslovil, že „posúdenie, či opravný prostriedok bol alebo nebol podaný v lehote určenej zákonom, je svojou povahou posúdením skutkovej otázky“, pričom „takéto posúdenie patrí do výlučnej právomoci všeobecného súdu, a nie do právomoci ústavného súdu“ (I. ÚS 4/00). Podľa ústavného súdu by sa posúdenie, či opravný prostriedok bol podaný v zákonnej lehote, alebo posúdenie akejkoľvek inej skutkovej otázky všeobecným súdom mohlo stať predmetom prípadnej kritiky zo strany ústavného súdu len v prípade, ak by závery, ktoré všeobecný súd zo zisteného skutkového stavu vyvodil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

Podľa § 47 ods. 2 OSP: „Ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku do troch dní od uloženia nevyzdvihne, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení nedozvedel.“ V tomto ustanovení pre prípad náhradného spôsobu doručenia písomnosti, ktorú treba doručiť do vlastných rúk

adresáta, zákon ustanovuje postup, ktorý by mal adresátovi zaručiť, aby sa mohol o doručovanej zásielke a jej uložení dozvedieť a si ju vyzdvihnúť. Jednako pre prípad, že si adresát zásielku do troch dní od uloženia nevyzdvihne, zákon ustanovuje posledný deň tejto lehoty za deň doručenia bez toho, aby pritom vyžadoval skutočné dozvedenie sa adresáta o jej uložení. Podľa názoru ústavného súdu výklad § 47 ods. 2 OSP podaný najvyšším súdom, podľa ktorého sa posledný deň predmetnej trojdňovej lehoty považuje za deň doručenia aj v prípade, že nepripadol na pracovný deň, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že navrhovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohoto názoru a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušného ustanovenia, že by zásadne poprel jeho účel a význam. Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je chrániť občana pred skutkovými a právnymi omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neutržateľné.

Pri prevzatí zásielky na pošte navrhovateľ mohol zistiť, v ktorý deň bola zásielka uložená na pošte a na ktorý deň od tohto uloženia pripadá koniec odvolacej lehoty. Navrhovateľ sa teda mohol zariadiť tak, aby s ohľadom na to podal odvolanie včas. Právo na súdnu ochranu garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy nie je absolútne. Tohto ustanovenia sa nemožno dovolávať bez splnenia zákonom stanovených podmienok (I. ÚS 24/00). Pravidlá týkajúce sa lehôt stanovených na podanie opravného prostriedku majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované (mutatis mutandis I. ÚS 4/00). Podľa názoru ústavného súdu bolo v moci navrhovateľa vyhnúť sa tomu dôsledku, že o jeho opravnom prostriedku nebolo meritórne rozhodnuté.

Navrhovateľ v konaní pred dovolacím súdom nenapadol neúčinnosť doručenia zásielky postupom podľa § 47 ods. 2 OSP z dôvodu, že sa adresát v mieste doručenia

nezdržiaval v dobe doručovania zásielky. Túto námietku po prvý raz uviedol až v podnete na začatie konania pred ústavným súdom. Jeho dovolací dôvod bol založený len na nesprávnosti zistenia dátumu podaného odvolania. V danej veci by však tento dôvod nemal žiadne opodstatnenie, ak by nedošlo k platnému doručeniu v zmysle § 47 ods. 2 OSP z dôvodu, že sa adresát v mieste doručenia v dobe doručovania spornej písomnosti nezdržiaval. V takomto prípade by totiž adresátovi podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu začala plynúť odvolacia lehota až odo dňa, keď potom písomnosť na pošte skutočne prevzal, i keď sa tak stalo až po uplynutí troch dní od jej uloženia (pozri napr. Sborník IV, s. 1087). Pri prevzatí zásielky navrhovateľom 14. júla 1998 by odvolacia lehota uplynula 29. júla 1998, t. j. v deň, ktorý krajský súd považoval za deň podania odvolania navrhovateľom, a v dôsledku toho jeho odvolanie odmietol ako oneskorene podané. Takýto záver by však s ohľadom na uvedené nemohol byť urobený, ak by krajský súd nepovažoval za účinné doručenie zásielky navrhovateľovi postupom podľa § 47 ods. 2 OSP. Pri podaní dovolania si navrhovateľ musel byť tejto skutočnosti vedomý.

Z týchto dôvodov podľa názoru ústavného súdu posúdenie okolností doručenia predmetnej zásielky navrhovateľovi najvyšším súdom a jeho výklad § 47 ods. 2 OSP nemožno považovať za také zásahy do práv navrhovateľa, ktoré by boli z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné. Na ich meritórne preskúmanie preto ústavný súd nie je príslušný.

Pokiaľ ide o námietku navrhovateľa, že ním napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu vnáša do aplikácie OSP neistotu, považuje ústavný súd za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré § 16 písm. b) zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov zveruje práve najvyššiemu súdu, keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov.

Pokiaľ ide o námietku navrhovateľa, že dokazovanie najvyššieho súdu v rámci dovolacieho konania bolo zbytočné a že navrhovateľa ekonomicky aj časovo zaťažilo, a tým

viedlo k porušeniu jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že podľa jeho konštantnej judikatúry je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdneho alebo iného orgánu Slovenskej republiky, pričom k naplneniu tohto práva dochádza najčastejšie právoplatným rozhodnutím (II. ÚS 26/95), prípadne aj vykonaním takéhoto rozhodnutia (I. ÚS 70/98). Navrhovateľ sa domáhal ochrany tohto svojho základného práva v čase, keď už dovolacie konanie bolo právoplatne skončené (predmetný podnet bol podaný 7. decembra 2000 a dovolacie konanie sa skončilo 9. augusta 2000) a porušenie namietaného práva už netrvalo. Ústavný súd poskytuje ochranu základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k porušeniu namietaného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo (I. ÚS 34/99). V prípadoch, v ktorých ústavný súd pri predbežnom prerokovaní podnetu navrhovateľa zistí, že tie súdne konania, v ktorých namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, boli právoplatne skončené ešte pred podaním jeho podnetu na ústavný súd, ústavný súd takéto podnety podľa svojej konštantnej judikatúry odmieta ako zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (pozri napr. II. ÚS 32/00).

Odhlíadnuc od toho bolo potrebné predmetný podnet odmietnuť ako zjavne neopodstatnený aj vzhľadom na skutočnosť, že zo spisu Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 15 C 47/96, ktorý si ústavný súd na tento účel vyžiadal, nevyplývajú také významné prietahy v postupe najvyššieho súdu, ktoré by bolo možné vzhľadom na povahu dovolacieho konania kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy.

Najvyššiemu súdu ako dovolaciemu súdu bol spis okresným súdom predložený za účelom vybavenia dovolania navrhovateľa 29. marca 1999. Najvyšší súd ho okresnému súdu 8. 7. 1999 vrátil na prešetrenie skutočností týkajúcich sa predmetu podaného dovolania, po ktorom bol spis znova najvyššiemu súdu predložený 16. júna 2000. Najvyšší súd následne o dovolaní navrhovateľa rozhodol 18. júla 2000. Zo spisu vyplýva, že najvyšší súd nezostal nečinný ani počas obdobia, kedy na jeho žiadosť konal vo veci okresný súd.

Taktiež tvrdenia navrhovateľa o zbytočnosti dokazovania, ktoré najvyšší súd v rámci dovolacieho konania vykonal alebo nariadil vykonať, pretože ich považoval za rozhodné pre zistenie skutkového stavu a jeho právne posúdenie, sú zjavne neopodstatnené a ústavný súd ich nemohol akceptovať.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V K. 19. apríla 2001